

Rozkošně cynický příběh.
The Independent

Robert Glancy

Smluvní podmínky*

Uvědomil jsem si, v čem moje práce doopravdy spočívá.
Ne že bych si dělal velké iluze. Vim, že vy, široká veřejnost,
nikdy moje drobné písmo nečtete, ale teď jsem pochopil,
že ho nečtete ani můj šéf, bratr a živitel. Nikdo nečte, co píšu.
Přemýšlel jsem, jestli moje slova někdy četl některý z klientů.
Strávil jsem život sepisováním podmínek, které nikdo nečetl.

---

* Protože celý život je o detailech.

HOST

SMLUVNÍ PODMÍNKY ŽIVOTA

*Lidský život je složitý a jeho smluvní podmínky
jsou zřídka kdy srozumitelné.*

Jmenuju se Frank Shaw a žívím se psaním smluv. Hrdý na svou práci nejsem. Ve chvílích, kdy mě přepadnou chmury, se mi zdá, že představuju zhoubu, která zabíjí podstatu lidskosti. Kdysi se dohody uzavíraly podáním ruky. Já tenhle zvyk nahradil drahým inkoustem. Lidský dotek jsem vyměnil za neosobní smlouvy. Mezi mnou a důvěrou je stejný vztah jako mezi antihmotou a hmotou — *jsem antidůvěra*, jsem temná síla odhodlaná zničit životní víru, naději a základy. Jednoduše řečeno — jsem firemní právník.

Mou specializací jsou smluvní podmínky psané drobným písmem, čímž se ve své branži řadím na jednu ze spodních příček. Jsem právníkem ekvivalentem chlápka, který zametá vlasy v holičství. Když jste si dneska kupovali něco na internetu, pravděpodobně jste klikli na políčko „Souhlasím“, aniž jste si přečetli mnou sepsané obchodní podmínky. A nečetli jste je, ani když jste naslepo podepsali smlouvu, již se vzdáváte svých práv, svého života, libry svého masa.

Mým majstrštykem je práce, kterou jsem odvedl při tvorbě moderní pojistné smlouvy. Tuhle životní pojistku jsem navrhl těsně po absolvování právnických studií, s ještě nezakalenou myslí. Genialita této smlouvy tkví v tom, že je nesnesitelně nudná. Málokdo ji dočte do konce a k podmínkám tištěným tištěným písmem se nedopracuje už vůbec nikdo. Je to trik, který mi umožňuje nasadit vám oprátku dřív, než vám dojde, že stojíte na šibenici — myslíte si, že pojistka představuje zlatou bezpečnostní síť, která vás zachytí, kdykoli vás potká nějaká životní tragédie, jenže moje břitce formulované smluvní podmínky tuhle síť roztrhají na maděru. Jestliže ďábel spočívá v detailu, potom jedním jeho jménem: svá varování píšu tak malým fontem, že jsou

prakticky neviditelná. Sotva si jich všimnete, a když to uděláte, už je pozdě.*

Mluvím z vlastní hořké zkušenosti. Po autonehodě jsem se dozvěděl, že smluvní podmínky nejenže řídí mou práci, ale také stanovují pevná pravidla, na nichž závisí můj život. Nicméně bezprostředně po bouračce, když jsem ležel polámaný v posteli, jsem si toho vědom nebyl; s jistotou jsem věděl jen jediné: že se stalo něco hrozného.

---

* Proto vám nyní důrazně doporučuju: čtěte i drobné písmo.

PODMÍNKA I.

AMNÉZIE

SMLUVNÍ PODMÍNKY TRAGÉDIE

*Jestliže se přihodí něco divného a strašného vám,
je to tragédie.*

*Jestliže se něco divného a strašného přihodí
někomu jinému, pobaví vás to.*

SMLUVNÍ PODMÍNKY MÉHO JÁ

Nejsem tím, kým jsem býval.

Když jsem se probral, měl jsem kolem sebe lidi, kteří tvrdili, že jsou mí příbuzní, a říkali mi, že budu v pořádku.

Jak můžu být v pořádku? Ani nevím, co jste sakra zač!

Pokoušeli se utéct před pravdou a přebít realitu nadějí za sborového opakování: *Nic ti není, Franklyne, vůbec nic ti není!*

Při pozorování rodinných příslušníků, které jsem nepoznával, jsem si uvědomil, že popírat skutečnost je jako běžet na trenažéru: zatímco ona příšerná věc, kterou popíráme, čeká, až se unavíme, upadneme a svalíme se přímo do jejích chlupatých pracek. Jenže já věděl, jaká je pravda — v pořádku jsem rozhodně nebyl. Příšera mě dostala. Prozatím jsem se choužil v jejím temném, tichém objetí. A když jsem přece promluvil, všechno jsem jen zhoršil. „Kdo vlastně jste?“ zeptal jsem se.

Jedna z přítomných mi odpověděla: „Jsem tvoje žena, nepamatuješ si na mě?“

Po druhém dotazu přestali tvrdit, že mi nic není.

„A kdo jsem já?“

Bylo těžké být sám sebou, když jsem o sobě věděl tak málo. Chtěl jsem říct něco, čím bych všechny ujistil o tom, že jsem ten starý Frank, kterého znají, a že je všechno v pořádku. (Jenže jsem nebyl, jenže nebylo.) A kdykoli jsem řekl, co jsem neměl, poznal jsem to nade vši pochybnost. Z jejich obličejů jsem vyčetl obavy, dívali se na mě úkosem, jako bych vypadl ze záběru, jako bych vypustil z úst něco nevhodného. Což byl ten pravý problém: přestal jsem se k sobě hodit. (Neschopnost dodržet smlouvu se nazývá *nemožnost plnění* a v tom byla ta potíž — říkal jsem věci, které by Frank před nehodou neřekl.) S jistotou jsem si pamatoval pouze to, že před bouračkou jsem byl pro všechny *Frank*. Jenže po ní mě začali oslovovat formálně — *Franklyn*. Ztratil jsem osobnost, ale získal další slabiku.*

---

* Vskutku ubohé odškodnění.

SMLUVNÍ PODMÍNKY SMYSLŮ

Ty moje přestaly dávat smysl.

Když jsem spatřil svou tvář, nepoznával jsem se. V zrcadle jsem viděl odraz potlučeného cizince: opuchlé oči plovoucí v krvi, rozbitou hradbu zubů, nechutně vyboulené tváře. A můj nový svět nebyl o moc hezčí. Bylo to místo prošpikované varovnými signály. Přístroje pronikavě ječely, aby přivolaly uspěchané zdravotníky. Nápis na zemi křičely: *Pozor na mokrou podlahu! Nebezpečí uklouznutí! Ze vzdálených chodeb se ozýval nářek, který byl vzápětí utnut. Léky, které jsem bral, provázal seznam možných nežádoucích účinků dlouhý jako ruský román. Pod červeným tlačítkem stálo: Tísňový hlásič!*

Moje tělo neustále zachvacovala panika, která mě ponoukala, abych tohle tlačítko tiskl v jednom kuse. Nejdřív jsem to opravdu dělal. Potom ho odpojili a já spustil křik: *Pomoc, pomoc, nepamatuju si, kdo jsem!* Dali mi injekci, která ztlumila mou paniku pod stovkou příkrývek, kam ke mně nikdo nemohl proniknout. Přál jsem si, aby to tlačítko znovu zapojili. Chybělo mi.

Mé zděšení zhoršovaly popletené hormony. Při havárii se roztráštily jednotlivé zavařovací sklenice — s vinětami *Smutek, Štěstí, Vztek* — a jejich nespoutaný obsah se smíchal v chaotickou čvachtanici. Věčně jsem měl chuť smát se, brečet a křičet, a to všechno naráz. Také nervová vlákna, která kdysi vedla každé po své trase do mých uší, očí, nosu a úst, se zapletla do neústrojného copu. A tak jsem při pohledu na zelenou barvu cítil na jazyku rybinu, při zaslechnutí vřískotu jsem viděl modře, a když jsem ucítil sýr, slyšel jsem hudbu.

Pan doktor Mills mě ujišťoval, že tohle propojení smyslů není ničím jiným než pokusem mého mozku nalézt cestu ke starým vzpomínkám. Měl jsem natolik pomíchané dojmy a emoce, že jsem ve chvíli, kdy se doktor Mills napil kávy, viděl, jak z ní stoupá kouř v podobě hlubokého basového tónu, který rozvibroval mé zamotané smysly a probudil ve mně cit — ne-

smírně nepatřičný cit: *zamilovanost*. Když jsem se do lékařovy kávy zaposlouchal, uvědomil jsem si, že pocity jsou přilnavější než vzpomínky.*

---

* Jestliže prudce zatřesete hlavou, vzpomínky odplují jako pylová zrnka, ale pocity, ty se vás drží, jako by byly na suchý zip. A tak mé první skutečné hnutí myslí nepatřilo bratrům, manželce nebo někomu jinému z rodiny, ale *krásné baristce*.

SMLUVNÍ PODMÍNKY KÁVY

Její chuť nikdy nedostojí příslibu její vůně.

Mou první opravdovou vzpomínku si přivlastnil tenhle lepka-
vý, nevysvětlitelný, nemístný pocit — *tahle trapná zamilovanost*.
Vzpomněl jsem si, že kávu nesnáším, zato jsem bláznivě zami-
lovaný do slečny, která pracuje v kavárně našeho kancelářské-
ho centra. Do tváře jí padaly čokoládově hnědé vlasy a prsa se
jí neustále vzdouvala mým směrem. Vybavilo se mi, že jsem
strávil spoustu času přemýšlením o tom, co duchaplného a za-
jímavého bych jí řekl.

Jenže když jsem se se svou krásnou baristkou jednou jedin-
krát ocitl v kavárně o samotě, zmohl jsem se pouze na: „Vaše
káva je úžasná.“

Usmála se. Když se usmívá, rty se jí nezúží, ale naopak naky-
nou. Při pění mléka jí odlétnutá kapička přistála na ňadru. Prá-
vě tehdy jsem se odhodlal k nejbezprostřednějšímu činu svého
opatrnického, umrněného života: předklonil jsem se přes pult
a kapičku jsem setřel. Vypadalo to, že moje baristka mi jednu
vlepí. Ucukl jsem, ale ona mě popadla za hlavu, přitáhla si můj
obličej ke svému a v okamžiku rozrušení ho pokryla kávovými
polibky — cítil jsem její teplý, těžký dech plný lásky, naklonila
se ke mně a její prsa...*

---

* Upozornění: nic z toho se samozřejmě nestalo.*¹

*¹ V mém vyčerpaném mozku se realita prolínala s fantazírováním. Sku-
tečnost měla k červené knihovně hodně daleko. Pokud si dobře vzpo-
mínám, nikdy jsem s tou slečnou doopravdy nemluvil. Přesto jsem se
vracel do práce naplněný radostí; jenže potom kapučíno vychladlo, já
zesmutněl a každý den jsem seděl nad studenou kávou a říkal si: *Jak
to sakra žiju?*^{*2}

*² A každý den mi slabý hlásek odpovídal: *Nijak skvěle.*^{*3}

*³ Tahle melancholická vzpomínka byla první známkou toho, že nejsem tak docela
v pořádku.

SMLUVNÍ PODMÍNKY MÉ ŽENY

Alice je — údajně — moje manželka.

Má údajná manželka vypadala stejně jako mnozí další, kteří mě přišli navštívit, velmi nervózně.

Proč? Báli se, že je nepoznám? Doufali snad, že budou oním člověkem — *klíčem* —, jehož pouhá přítomnost zázračně ode-mkne mou mysl? Nebo jim pracovaly nervy, protože mě znali jako pěkného parchanta?

Byl starý Frank naprostý kokot?

Brzy jsem zjistil, že mi nikdo nepoví, jaký jsem doopravdy býval. Když jsem se zeptal své ženy, odpovídala neurčitě; týmiž slovy by bylo možné popsat miliardu dalších lidí: „Byls, *jsi...* fajn chlap, vtipný, ctižádostivý a...“

Bylo to jako z těch strašných částí pracovních životopisů, které jsou věnované charakteristice osobnosti — *moje CVčkové já*. A tak jsem se smířil s tím, že jsem jediný, kdo může skutečně zjistit, kým jsem býval — věděl jsem, že nepřikrášlenou pravdu mi nikdo neřekne.*

Poznámky mé nervózní ženy mi však poskytly několik důkazů svědčících o tom, že jsem paměť neztratil úplně. (Zatímco moje krátkodobá paměť byla vypálenou kanceláří, některé starší vzpomínky zůstaly v bezpečí, ve skladu daleko od pohromy.) Takže když mi manželka řekla, že mám bratra Malcolma, z amneziální bram-boračky se vynořilo jediné slovo a já vítězoslavně vykřikl: „Nasrat!“

Žena se zasmála: „Přesně tak. Tohle Malcolm říkal rád. Pokoušeli jsme se ho kontaktovat, ale je někde na cestách. Bůhví, kde...“

Mluvila dál, ale já ji neposlouchal: momentálně mi učarovala moje ruka a ještě jsem se nedokázal soustředit na víc věcí najednou. (Oddělení mého porouchaného mozku, které odpovídalo za soustředěnost, trpělo největší podzaměstnaností

---

* Nikdo se ke mně neotočí a neřekne: *Tys byl taková svině, Franku. Nenáviděls život, nesnášels svoje kamarády a co chvíli tě načapali, jak zběsile masturbuješ v parku.*

ze všech; pracoval tam pouze jediný chlapík, který horečně připisoval další položky k nekonečnému seznamu záležitostí „k vyřízení“, jenž se za ním odvíjel jako role toaletního papíru.)

„...posloucháš mě, ty hlavo skopová?“ zeptala se moje žena, ale vzápětí sebou trhla, protože si uvědomila, že něco takového se neříká člověku s poškozeným mozkem. „Oscar? Tvůj starší bratr? Vzpomínáš si na něj? Oscar?* Vysoký... Takový, no...“ Díval jsem se, jak se namáhá, aby popsala Oscara, a došlo mi, že své přátele a rodinu známe tak dobře, až už je vlastně nevnímáme. (Všichni se stanou neviditelnými.)

Já byl naopak zahlcen podrobnostmi. Rozmazané vidění způsobovalo, že na mě z lidských tváří vyskakovaly jednotlivé zkarikované rysy — lysá hlava doktora Millse, Alicin černý drdůlek —, ale chybělo mi lepidlo, kterým bych je spojil s příslušnou osobou. A tak se v mém zamlženém světě objevoval doktor Mills s Aliciným drdůlkem nebo Alice, které z obličejů groteskně visel doktorův baňatý nos. (Právnícký termín *záměna zboží* vyjadřuje situaci, kdy se neoddělitelně promíchá majetek dvou osob — já trpěl *záměnou rysů*.)

Musel jsem na chvíli usnout a pak se zase probudil, protože najednou vidím Oscara, jak strnule sedí vedle mé ženy, jako by tam dopadl shůry, ačkoli to by musela být pěkná rána, protože byl — jak se ukázalo — mimořádně rozložitý. Ti dva byli celí napjatí, seděli tam mlčky, jeden tlustý, druhý štíhlý, a oba mě pozorovali. Všiml jsem si, že spolu nikdy nemluvili přímo, a vycítil jsem, že se vzájemně nenávidějí.*¹

Oscar držel pytlík švestek a řekl: „Zase sis dal dvacet, co, Franklyne? Přinesl jsem ti tohle. Lidi vždycky kupují hrozny. Já je překonal a koupil jsem švestky, což je v podstatě víno nadměrné velikosti.“

---

* Oscar? Hm? Ne, tady žádný není, zkuste to ve *Ztrátách a nálezích*, to jsou ty dveře vedle oddělení *Déjà vu*.

*¹ Ti dva k sobě chovali takovou zášť, že se mi zhmotnila v podobě bílého pableskujícího světla.

Odněkud zavanul zelený žluklý zápach.

Oscar sloupl ze švestky cenovku a obtácel si ji kolem prstů. Vzal jsem jednu ze švestek a obdivoval ji: napnutá slupka mramorovaná tenkými karmínovými žilkami, které vybíhaly hluboko do dužiny — tenhle dokonalý design mě fascinoval. „Je tohle vůbec možné?“ zeptal jsem se a Oscar s očima stále upřenýma na cenovku vyštěkl: „To mi povídej! Dvě libry za pár švestek! Loupež za bílýho dne, fakt že jo!“

Musel jsem se zatvářit zmateně, protože Alice s Oscarem pochopili, že jsem nemluvil o ceně. Rozesmáli se na celé kolo, takže napětí dočasně povolilo.*

Moje žena řekla: „To se povedlo, Franklyne.“

Smích pomalu ustal — napětí znovu zhoustlo — a mě přemohl odporný zelený puch. Oscar na mě zíral, jako by čekal, že něco řeknu. Byl celý nesvůj. Usmál jsem se a Oscarovi při pohledu na moje rozdrcené zuby přeletěl po tváři znechucený výraz. „Pamatuješ se na ten nepěkný incident, Franklyne?“ otázal se.

Nepěkný incident!

Moje žena vymrštila ruku přes propast, která ji dělila od Oscara, a stiskla mu koleno. Oscar maličko nadskočil.

„Co máš na mysli?“ zeptal jsem se. „O jakém *nepěkném incidentu* to mluvíš? Mně řekli, že jsem měl autonehodu.“

Moje žena se ozvala: „O nic nejde, Franklyne, vůbec o nic. Byls před tou havárkou dost unavený... vystresovaný a unavený, to je všechno,“ usmála se — pustila Oscarovo koleno a mezera mezi nimi jasně vzplanula.

Ale ostré ticho, které se vzápětí rozhostilo — a které jsem vnímal jako fialový výkřik —, svědčilo o tom, že přede mnou ti dva něco tají. Vyčerpaný z tohohle smyslového koktejlu jsem zabořil hlavu do polštáře a upřeně se zadíval na bílý strop. Fialový výkřik vybledl, zelený pach vyvanul a já se propadl do bezbarvého spánku.

---

* A nelítočné světlo mezi nimi pohaslo.

SMLUVNÍ PODMÍNKY SLEZINY

K životu není nutná, ale bez ní je to o něco složitější.

Rána začínala rekapitulací doktora Millse týkající se mého momentálního zdravotního stavu. Jak tam seděl s brýlemi balancujícími na špičce nosu a dopodrobna mě zpravoval o neutěšených anatomických skutečnostech, působilo to bezmála komicky — *kdyby nešlo o tragédii.*

„Takže, pane Shawe, kosti vám srůstají dobře, žebra máte ještě uvolněná, ale hojí se, obě klíční kosti máte i nadále zlomené. Vaši amnézii budeme pečlivě sledovat. Tlak se stabilizoval, ale pořád vás trápí časté panické záchvaty. A potom — omlouvám se, že jsme vám to neřekli hned po nehodě, byla to administrativní chyba, opravdu jste se to měl dozvědět dřív, ale musím vám to říct aspoň teď,“ doktor Mills se pomalu předklonil, jako by se chtěl přiznat k bůhvíjaké hrůze, a pak pokračoval vážným tónem: „Žít se bez ní dá, nelekejte se, ale museli jsme vám ji vyjmout. Při té nehodě vám praskla duše.“*

„Vy jste mi vyjmuli duši?“ zaječel jsem.

„Ne, ne, to není v mé kompetenci,“ pousmál se doktor Mills. „*Slezinu.* Museli jsme vám ji vyjmout, protože vám praskla následkem té nehody. Jak jsem řekl, není to životně důležitý orgán. Znamená to pouze, že budete možná trochu náchylnější k infekcím. Slezina je velice chytrý dodatečný filtr, ale když budete žít zdravě, obejdete se i bez ní. To není žádný problém. Z historie víme, že mnozí velikáni bez sleziny žili, a dokonce výtečně prospívali...“

Nechal větu viset ve vzduchu, tak jsem se usmál a čekal jsem, že uvede několik velikánů, kteří prospívali bez sleziny, ale on pouze zaklapl složku a odešel k dalšímu pacientovi.

---

* Vyjmuli mi duši!